

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพพนักงานทั่วไป (กวาด)
ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ ในพื้นที่เขตวังทองหลาง

จัดทำโดย นายเสรี สุขานา

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานการเกษตรชำนาญงาน

สังกัด ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ

สำนักงานเขตวังทองหลาง

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารมหานครระดับต้น รุ่นที่ ๒๓
สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๘

๑. **ชื่อเรื่อง** การพัฒนาศักยภาพพนักงานทั่วไป (กวาด) ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ ในพื้นที่เขตวังทองหลาง

๒. หลักการและเหตุผล

ตามที่กรุงเทพมหานครได้กำหนดแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ ๒๐ ปี (๒๕๕๖ – ๒๕๗๕) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒มหานครสีเขียว ซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการพัฒนาเมืองโดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้มีการกระจายตัวทั่วกรุงเทพมหานครทั้ง ๕๐ เขต ที่มีเป้าหมายเพิ่มพื้นที่สีเขียวอีก ๕,๐๐๐ ไร่ ภายใน ๔ ปี เฉลี่ยเพิ่มขึ้นปีละ ๑,๒๕๐ ไร่ เพื่อพัฒนาพื้นที่ของกรุงเทพมหานครให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยมีเป้าหมายให้กรุงเทพมหานครมีอัตราเฉลี่ยพื้นที่สีเขียวต่อจำนวนประชากร เท่ากับ ๔ ตารางเมตรต่อคน ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

สำนักงานเขตวังทองหลาง มีพื้นที่ทั้งหมด ๑๘.๙๓๕ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ปกครอง ๔ แขวง ประกอบด้วย แขวงวังทองหลาง, แขวงคลองเจ้าคุณสิงห์, แขวงสะพานสอง, แขวงพลับพลา มีถนนสายหลัก ๒ ถนน คือ ถนนลาดพร้าว ถนนประดิษฐ์มนูธรรม ถนนสายรอง ๔ ถนน คือ ถนนประชาอุทิศ ซอยลาดพร้าว๑๐๑ ซอยลาดพร้าว ๗๑ และซอยรามคำแหง ๓๙

ปัจจุบันมีพื้นที่สีเขียวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ จำนวน ๑๕๖ แห่ง ๘๔ ไร่ ๓๐.๒๕ ตารางวา มีไม้ยืนต้นในถนนสายหลักและสายรอง จำนวน ๗,๐๓๕ ต้น ซึ่งสำนักงานเขตฯ ได้ดำเนินการเพิ่มพื้นที่สีเขียวอย่างต่อเนื่อง โดยมีฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบหลักในการเพิ่มพื้นที่สีเขียว และมีหน้าที่ในการให้บริการเก็บขยะมูลฝอย ตามถนน ตรอก ซอย ตลาด บ้านพักอาศัย สถานประกอบการ บริษัทห้างร้าน สถานที่ราชการ สถานศึกษาและศาสนสถาน

ในการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับคนกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตวังทองหลางได้ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ที่ว่างรกร้างริมทางในถนนสายหลักสายรอง ถนนซอย จัดทำสวนหย่อม สวนถนน ให้มีภูมิทัศน์ที่ดี เกิดความร่มรื่นสวยงาม ประชาชนได้ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเป็นที่ยึดออกกำลังกาย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการเพิ่มปริมาณงานหรือความรับผิดชอบให้กับเจ้าหน้าที่ของฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ เพราะจำนวนเจ้าหน้าที่ของฝ่ายรักษาฯ มีเท่าเดิม จึงทำให้เจ้าหน้าที่ที่ไม่เพียงพอต่อหน้าที่ความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นทำให้การดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ไม่ครอบคลุมและทั่วถึง ในส่วนของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาฯ กลุ่มงานกวาดจะทำงานสลับกันเป็นรอบเวลา ทำให้ยังมีเวลาพอที่จะสามารถช่วยงานด้านการดูแลรักษาต้นไม้ในส่วนพื้นที่สีเขียวที่เพิ่มขึ้นได้ แต่เจ้าหน้าที่กลุ่มงานกวาดดังกล่าวยังไม่มีความรู้เพียงพอสำหรับการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ ดังนั้น เพื่อเป็นการบริหารจัดการบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้สามารถทำงานได้ครอบคลุมกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น และเพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งยังสอดคล้องและสนองนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีการพัฒนาศักยภาพพนักงานทั่วไป (กวาด) ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ในพื้นที่เขตวังทองหลาง

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และปรับปรุงวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับงานที่เพิ่มขึ้น

๓.๒ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้ครอบคลุมและทั่วถึง

๓.๓ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะที่ได้รับ นำไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติงานดูแลและบำรุงรักษาต้นไม้

๔. เป้าหมาย

๔.๑ จัดอบรมให้ความรู้เรื่องการดูแลรักษาต้นไม้กับพนักงานทั่วไป (กวาด) จำนวน ๒๑๐ คน

๕. ความรู้ที่นำมาใช้ในการจัดทำรายงานฯ

จัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่องการพัฒนาศักยภาพพนักงานทั่วไป (กวาด) ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ในพื้นที่เขตวังทองหลางได้นำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

๕.๑ การสร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

๑. การใช้แรงจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน

- ค่าตอบแทน
- การเลื่อนขั้น/ตำแหน่ง
- สวัสดิการต่างๆ

๒. การจูงใจด้วยงาน

- การหมุนเวียนงาน
- การขยายขอบเขตเนื้อหางาน
- การมอบหมายงานที่ท้าทาย
- การมอบอำนาจหน้าที่ให้เพิ่มขึ้น

๓. การจูงใจด้วยวัฒนธรรมองค์การ

- ใช้วิสัยทัศน์สร้างเป้าหมายอนาคตขององค์การ
- การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ
- ให้ความสำคัญต่อความต้องการของบุคลากร
- ติดตามประเมินผลด้วยวิธีธรรมชาติ

๕.๒ ทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Managment) การมีส่วนร่วมมีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์และการบริหารเชิงพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผลโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่างๆที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์การ

องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สวอนสเบิร์ก (Swanaburg ,๑๙๙๖) แบ่งองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

๑. การไว้วางใจกัน(Trust) ซึ่งเป็นปรัชญาพื้นฐานของการมีส่วนร่วม
๒. ความยึดมั่นผูกพัน(Commitment)
๓. การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน(Goal and objectives)
๔. ความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน(Autonomy)

ไลเคิร์ท (Like , ๑๙๖๑) ได้แสดงให้เห็นสาระสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

๑. ผู้บังคับบัญชารับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชา
๒. ผู้บังคับบัญชากระตุ้นแรงจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดกำลังใจในการปฏิบัติงาน
๓. ระบบการติดต่อสื่อสารภายในองค์การมีความคล่องตัวเป็นโดยอิสระ
๔. ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชามีปฏิริยาโต้ตอบกันอย่างเปิดเผยและโดยกว้างขวางเกี่ยวกับเป้าหมายขององค์การ การปฏิบัติงานและกิจกรรมต่างๆภายในองค์การ
๕. การตัดสินใจต่างๆ กระทำโดยกลุ่มในทุกระดับขององค์การ เปิดโอกาสให้กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน
๖. การควบคุมงานมีลักษณะกระจายไปในหมู่ผู้ร่วมงานให้มีการควบคุมกันเองและเน้นเรื่องการแก้ปัญหาหลักผู้บังคับบัญชาเห็นความสำคัญของการพัฒนาพนักงานโดยการฝึกอบรมเพื่อให้การทำงานมีผลงานที่สูงสุดและสำเร็จตามเป้าหมาย

๕.๓ ได้นำกรอบแนวคิด (SWOT Analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์สภาพขององค์กรเพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคเพื่อให้รู้ถึงสภาพแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร มาใช้ในการพัฒนาศักยภาพพนักงานทั่วไป (กวาด) ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ในพื้นที่เขตวังทองหลาง ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
<p>๑.ผู้บริหารสำนักงานเขตวังทองหลางให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาต้นไม้</p> <p>๒.เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานดูแลรักษาต้นไม้ในเกณฑ์ที่ดี เนื่องจากอยู่ในองค์กรมานาน</p> <p>๓. เจ้าหน้าที่ที่มีความรักในอาชีพที่ทำ</p> <p>๔.มีการทำงานร่วมกับกลุ่มงานปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ เกิดการบูรณาการในการทำงานร่วมกัน</p>	<p>๑.การบริหารจัดการภายในหน่วยงานยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน</p> <p>๒.เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้และทักษะในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ เนื่องจากแต่ละกลุ่มงานมีความรู้ความถนัดเฉพาะด้าน</p> <p>๓.เครื่องมือ อุปกรณ์ไม่เพียงพอ</p> <p>๔.เจ้าหน้าที่มีเวลาว่างแต่ขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองในการเรียนรู้งานในร่วมแบบต่างๆ ที่หลากหลาย</p>

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
<p>๑. นโยบายของผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน</p> <p>๒. ได้รับความรู้และทักษะในการดูแลรักษาต้นไม้</p>	<p>๑. ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้</p> <p>๒. เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้</p> <p>๓. เจ้าหน้าที่มีภารกิจมากทำให้ไม่ครอบคลุมและทั่วถึง</p> <p>๔. ประชาชนขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมด้านการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้</p>

ผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่าสำนักงานเขตวังทองหลางมีจุดแข็งและมีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพพนักงานทั่วไป (กวาด) ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ กล่าวคือ ผู้บริหารของสำนักงานเขตวังทองหลางได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีความรู้ความสามารถ เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานประกอบกับเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ รักในอาชีพที่ทำอยู่แล้ว

ด้านจุดอ่อนและอุปสรรคในการพัฒนาศักยภาพพนักงานทั่วไป (กวาด) นั้นยังคงมีอยู่ โดยมักเกิดจากการบริหารจัดการระหว่างกลุ่มงานที่ยังไม่ชัดเจน และไม่ไปในทิศทางเดียวกัน ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากนโยบายของผู้บริหาร หน่วยงาน มีการโยกย้ายบ่อย เจ้าหน้าที่ยังขาดความรู้ทักษะในการดูแลรักษาต้นไม้

การบริหารโครงการ (Project Management) ผู้ศึกษาต้องมีความรู้ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ โดยต้องทราบถึงสภาพการปฏิบัติงานและขั้นตอน ดังนี้

การดูแลรักษาต้นไม้

๑. การตัดแต่ง
๒. การให้น้ำ
๓. การให้ปุ๋ย
๔. การกำจัดวัชพืช
๕. การป้องกันและกำจัดโรค/แมลง

๑. การตัดแต่ง

ช่วงเวลาที่ดีที่สุดที่เราจะมา ตัดแต่งต้นไม้กัน คือช่วงต้นไม้พักตัว ใบไม้เปลี่ยนสี ทั้งใบทั้งต้น ก็จะอยู่ในช่วงหน้าหนาว (แต่ถ้าเป็นการตัด เล็มเล็กๆ น้อยๆ สามารถทำได้ตลอดปีอยู่แล้ว) ช่วงนั้นจะเป็นจังหวะที่ต้นไม้เริ่มจำศีล ลำเลียงเสบียงอาหารไปเก็บสำรองไว้เรียบร้อยแล้ว ต้นไม้จะได้รับผลกระทบกระเทือนจากการตัดน้อยที่สุด แต่ถ้าตัดในช่วงที่ต้นไม้เริ่มผลิดอก ออกผล

แตกใบ ซึ่งเป็นจังหวะเดียวกับที่ต้นไม้เริ่มลำเลียงอาหารไปสะสมอยู่ตามกิ่งก้านหรือใบ เพื่อเตรียมผลิตดอก ออกผล ต้นไม้ก็จะขาดอาหารและอาจจะแคระแกร็น ไม่ออกดอก ออกผลให้เห็น

๑.๑ ลดความแน่น ทึบของทรงพุ่ม

ต้นบางชนิดเกิดมามีพุ่มแน่น ใบดกหนา ถ้าปล่อยให้ไม้ค่อยๆ แล่ตัดแต่ง ไม่ซำก็จะมีแขกไม่ได้รับเชิญ หนู มด แมลง หรือสัตว์มีพิษต่างๆ มาจับจองเป็นที่พักอาศัยทั้งแบบถาวรและไม่ถาวร หรือถ้าปลูกชิดติดกันมากเกินไป ด้านที่ชิดติดกันก็จะไม่ค่อยงาม เคยออกดอก ออกผลก็จะออกน้อยลง หรือไม่ออกเลย แคระแกร็น เนื่องจากพุ่มใบเบียดกันจนไม่มีอากาศ พื้นที่ให้ต้นไม้ได้โต แต่ที่เป็นปัญหามากที่สุดก็คือความหนาทึบของพุ่มใบไปทำให้บ้านมืด ทึบ อับทั้งแสง อับทั้งลม

๑.๒ กำจัดกิ่งฉีก กิ่งแห้งเหี่ยว เป็นโรค

ต้นไม้บางต้นกิ่งก้านเปราะบาง โดนลมแรงฉีก หักลงมาง่ายๆ หรือกิ่งที่โดนแมลงศัตรูพืชกัดกิน ดูดน้ำเลี้ยง หรือเป็นโรค ทำลายจนกิ่งแห้งตาย การตัดแต่งก็จะเป็นป้องกันกิ่งฉีก หักหยุดการลุกลามของโรคและแมลงศัตรูพืช และยังเป็นการย่นอายุให้ต้นไม้กลับมาเป็นวัยรุ่น ผลผลิตออกดอก ออกผลสมบูรณ์อีกครั้งสำหรับต้นที่อายุมากให้ผลผลิตน้อยลง

๑.๓ บังคับรูปทรงหรือสร้างทรงพุ่มแปลกๆ

ต้นไม้ที่ตัดแต่งเป็นทรงต่างๆ ได้สวยงาม การตัดแต่งจะเป็นการควบคุมทิศทางการงอกของกิ่งก้านที่จะแตกใหม่ไม่ให้หลุดจากรูปแบบทรงพุ่มที่ออกแบบไว้ ส่วนใหญ่จะใช้กับต้นไม้ที่เน้นทรงพุ่มสวยงาม หรือต้นไม้ที่ต้องการสร้าง ดัดแปลงทรงพุ่มแปลกๆ

๑.๔. เตรียมขนย้าย

บางครั้งต้นไม้ที่เราปลูกอาจมีการขยาย ย้ายที่ปลูกให้เหมาะสมขึ้น ตอนขนย้ายก็อาจจะมีกระทบกระเทือนกันบ้างเล็กน้อย การตัดแต่งกิ่งก็จะช่วยให้ขนย้ายได้สะดวกขึ้น และยังช่วยต้นไม้ลดการคายน้ำทางใบออกมาด้วย โอกาสรอดก็จะสูงกว่าต้นไม้ที่ไม่ได้ตัดกิ่งก้านหรือใบออกเลย

ตัวอย่างเครื่องมือตัดแต่ง

กรรไกรตัดกิ่ง

เลื่อยยาว

เลื่อยคันธนู

กรรไกรตัดกิ่งไม้แบบกระตุก

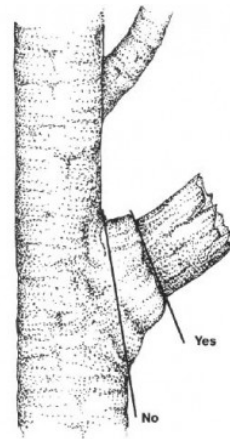
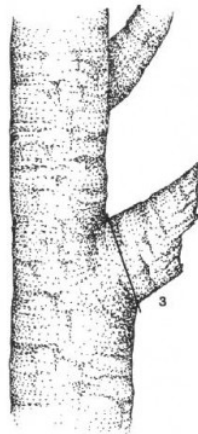
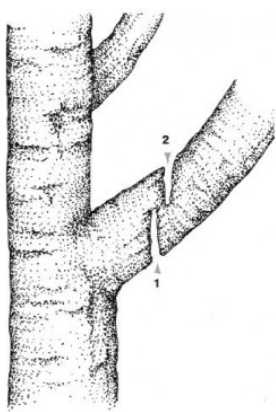

เลื่อยยนต์

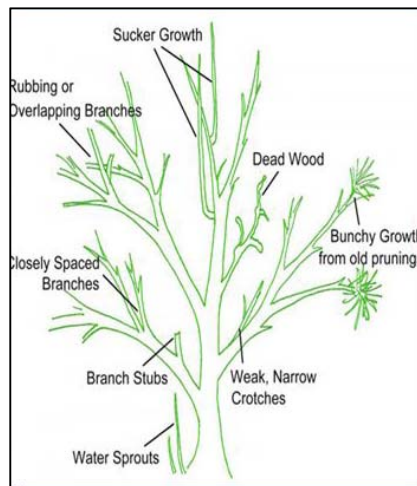
กรรไกรตัดแต่ง

วิธีการการตัดกิ่งไม้ใหญ่

หลักการตัดแต่งกิ่งไม้(Pruning)

๑. กิ่งตอที่เหลืออยู่
๒. กิ่งที่เสียดสีกัน
๓. กิ่งกระโดงหรือกิ่งน้ำค้าง
๔. กิ่งที่งอกบริเวณโคนต้น
๕. กิ่งที่อยู่ใกล้กันกับกิ่งแขนง
๖. กิ่งมุมแคบ กิ่งอ่อนแอ
๗. กิ่งที่แห้งตาย
๘. กิ่งที่มีกิ่งย่อยแตกเป็นฝอย

๒. การให้น้ำ

ปัญหา

- ให้น้ำน้อยเกินไป
- ให้น้ำมากเกินไป

➤ **น้ำน้อยเกินไป**

อาการ - เหี่ยวเฉาตอนบ่าย

ผล - รากเสีย ชะงักการเจริญเติบโต

สาเหตุ

วิธีแก้ไข

๑. พูนดินปากกระถาง	๑. เอาดินออกให้ต่ำกว่าปากกระถาง ๑ นิ้ว
๒. ดินที่ขอบกระถางแตกเป็นร่อง รดน้ำไม่สม่ำเสมอ	๒. เอาดินร่วนอุดร่องให้เต็ม
๓. ฉีดน้ำแรงเกินไป	๓. รดด้วยฝักบัว หัวฉีดฝอย

➤ **น้ำมากเกินไป**

อาการ - ใบเล็ก สีซีด ขอบใบแห้ง ใบดำน

ผล - ต้นไม้ไม่เจริญเติบโต รากเน่า

สาเหตุ

วิธีแก้ไข

๑. รดน้ำมาก/บ่อยครั้ง	๑. รดน้ำให้น้อยลง
๒. จานรองมีน้ำหล่ออยู่เสมอ	๒. อย่าใส่น้ำที่จานรอง
๓. การให้น้ำต้นไม้ที่ถูกรวิธี	

ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจกันก่อนว่า ต้นไม้ทุกต้นไม่ได้ต้องการน้ำในปริมาณที่เท่ากัน ต้นไม้บางชนิดชอบน้ำมาก เช่น ต้นราตรี ไม้คัตเค้า พุทธรักษา โมก หมากแดง ดาหลา เป็นต้น แต่ต้นไม้ที่ไม่ชอบน้ำเลยก็มี เช่น ต้นเฟื่องฟ้า กระจับปี่ สีสาวดี ดังนั้นก่อนจะเลือกปลูกต้นไม้ก็ควรต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานของต้นไม้แต่ละชนิดก่อน เพื่อให้เรารดน้ำ ใส่ปุ๋ย รวมทั้งบำรุงดูแลต้นไม้ทุกต้นได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้การจะรดน้ำให้ต้นไม้ได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด ก็ต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่น ๆ ต่อไปนี้ด้วย

ต้นกล้า

สำหรับใครที่ปลูกต้นกล้าที่เพิ่งเพาะพันธุ์ ควรต้องรดน้ำให้มาก ๆ เอาไว้ก่อน แม้ว่าดินจะดูชุ่มชื้นดีก็ตาม เพราะต้นกล้าเป็นพืชที่ยังโตไม่เต็มที่ รากของต้นกล้าดูดน้ำจากใต้ดินไม่ค่อยถนัดเท่าไร ฉะนั้นจึงต้องรักษาความชื้นในดินรอบ ๆ โคนต้นไม้อยู่เสมอ

พืชที่ปลูกแนวตั้ง

การปลูกพืชแบบแนวตั้ง หรือการปลูกพืชให้เป็นสวนริมรั้วกำแพง เป็นโอเดียมการปลูกต้นไม้ที่สวยงามและแปลกใหม่ก็จริง แต่ข้อเสียก็คือ ต้นไม้จะไม่ค่อยได้รับน้ำฝน และน้ำค้างจากอากาศมากเท่าที่ควร เพราะถูกกำแพงและชายคาบ้านบดบัง ดังนั้นดินปลูกต้นไม้เหล่านี้จะแห้งมาก ซึ่งการแก้ปัญหาก็คือ ควรจะปลูกต้นไม้ให้ห่างจากรั้วกำแพงประมาณ ๔๕ เซนติเมตร เพื่อให้ต้นไม้พ้นจากเงา

ของกำแพง อีกทั้งก็ต้องรดน้ำให้มากขึ้นอีกนิด และควรปลูกพืชคลุมดินเอาไว้รอบ ๆ โคนต้นไม้ด้วย

พืชที่ปลูกด้วยการเพาะเมล็ด

ถ้าเลือกปลูกพืชด้วยการหว่านเมล็ด จะต้องให้ความชุ่มชื้นกับดินและเมล็ดพืชที่ปลูกอยู่เสมอ เพราะหากว่าดินแห้งขาดน้ำ รากก็จะตายได้ง่าย ๆ เลยทันที ฉะนั้นทางที่ดีต้องนำกระถางที่เพาะเมล็ดวางไว้ในน้ำเลย หรืออย่างน้อย ๆ ก็ต้องรดน้ำต้นไม้ให้ชุ่ม และหาพืชคลุมดินมาป้องกันความชื้นให้ต้นไม้ด้วย

สนามหญ้า

ถ้าเพิ่งปูหญ้าให้สนามหญ้าใหม่ ๆ ต้องหมั่นรดน้ำให้ชุ่มอยู่เสมอ จนกว่าต้นหญ้าจะยึดหน้าดินได้ เพราะถ้าหญ้าได้รับน้ำน้อย ใบหญ้าจะเหลืองแห้ง ไม่สวยงาม แต่ก็จะไม่ถึงกับล้มตาย เพียงแค่ต้องรอให้ต้นหญ้าได้รับน้ำฝนก่อนจึงจะฟื้นฟูและกลับมาเขียวชอุ่มได้อีกครั้ง

ต้นไม้ในกระถาง

สำหรับต้นไม้ที่ปลูกในกระถาง ก็ควรต้องรดน้ำให้มาก เนื่องจากดินในกระถางมีชั้นดินที่ตื้นกว่าพื้นดินธรรมดา ทำให้น้ำซึมหาย และแห้งเหือดได้เร็วกว่า รากต้นไม้ก็อาจจะดูดซึมน้ำได้ไม่เพียงพอ ยิ่งถ้าเข้าช่วงหน้าร้อน ก็ต้องรดน้ำมากขึ้นเป็น ๒ เท่า และหมั่นสำรวจความชื้นในดินอยู่เสมอด้วย

นอกจากนี้การรดน้ำที่ถูกต้องควรรดในช่วงเช้า หมั่นรดน้ำต้นไม้ทุกวัน เพราะในตอนเช้าอากาศและความชื้นที่พอดีจะช่วยให้ต้นไม้รับน้ำได้เต็มที่มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ดินมีความชื้นในระดับที่พอดีได้ตลอดทั้งวัน แต่ถ้าเลือกรดน้ำต้นไม้ในตอนเย็น แดดร้อนลมตกร อากาศไม่ร้อนมากก็จริง แต่ก็เสี่ยงที่ความชื้นในดินจะมีมากเกินไป จนเปิดโอกาสให้เหล่าเชื้อรา และแบคทีเรียมากัดกินรากต้นไม้ตายได้

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่จะทำให้ต้นไม้เจริญเติบโตได้ดีต้องครอบคลุมทั้งความสมบูรณ์ของแร่ธาตุและสารอาหารภายในดิน ปริมาณน้ำ แสงแดด และปุ๋ยด้วยนะคะ ถ้าดูแลได้ครบรอบด้านอย่างถูกวิธี ต้นไม้ก็จะเติบโตได้อย่างสวยงามแน่นอน

๓. การให้ปุ๋ย

๓.๑ ปุ๋ยอินทรีย์

ก. ปุ๋ยคอก ค้างคาว ➡ เปิด, ไก่ ➡ หมู ➡ วัว, ควาย

ข. ปุ๋ยหมัก (ปุ๋ย กทม.)

ช่วยปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพของดิน

- โปร่ง
- ร่วนซุย
- ระบายน้ำดี
- ถ่ายเทอากาศสะดวก
- บรรเทาอาการเป็นกรด / ด่าง
- ช่วยดูดซับความชื้น
- ดูดซับปุ๋ยเคมี
- ช่วยให้ปุ๋ยเคมีมีประสิทธิภาพดีขึ้น
- ให้ธาตุอาหารแก่พืช

๓.๒ ปุ๋ยเคมี (ปุ๋ยวิทยาศาสตร์)

N

ยอด / ใบ

P

ดอก / ราก

K

กิ่งก้าน ลำต้น ผล (รส/สี)

หลักเกณฑ์ในการใส่ปุ๋ยเคมี

๑. ชนิดของปุ๋ยที่ถูกต้อง

ปลูกใหม่ เร่งราก	๑๕	-		-	๑๕
ไม้ใบ / ผัก		-	๑๐	-	๑๐
ไม้ดอก	๑๕	-		-	๑๕
ไม้ผล	๑๕	-	๑๕	-	

๒. ปริมาณปุ๋ยที่เหมาะสม

ใส่น้อยๆ แต่บ่อยครั้ง

ใส่ปุ๋ยมากเกินไป

- เปลือง

- เป็นอันตรายต่อต้นไม้ / ใบ / กิ่ง / ก้าน เหี่ยว

๓. ใส่ให้ระหว่างที่พืชต้องการ

♥ พืชอายุสั้น

๑. ช่วงแรก - หลังจากงอก ๓๐ - ๔๕ วัน ต้นเล็ก รากน้อย ต้องการธาตุอาหารน้อยและช้า

๒. ช่วงที่ ๒ - อายุ ๔๕ - ๖๐ วัน พืชแตกหน่อ สร้างตา ดอก ต้องการธาตุอาหารมาก

๓. ช่วงที่ ๓ - เจริญเต็มที่แล้ว สร้างผล สร้างเมล็ด ต้องการปุ๋ยน้อย

♥ ไม้ยืนต้นที่มีอายุยืน

๑. ช่วงแรก - หลังจากออกดอกออกผลแล้ว ต้นโทรมต้องการปุ๋ยพอประมาณ

๒. ช่วงที่ ๒ - ต้นฤดูฝน (ก.ค.) ต้องการปุ๋ยปานกลาง

๓. ช่วงที่ ๓ - ก่อนหมดฤดูฝน ๑ เดือน (ก.ย.) ต้องการปุ๋ยมาก เพื่อสะสมอาหาร

๔. ใส่ ณ จุดที่พืชสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้ง่ายและเร็วที่สุด

ธาตุไนโตรเจน (N) - สูญเสียง่าย ควรใส่บนผิวดิน

ธาตุฟอสฟอรัส (P) - เปลี่ยนแปลงง่าย ควรใส่เป็นจุด/แถบ ใกล้ราก ผสมปุ๋ยคอก

ด้วยจะดีขึ้น

ธาตุโปแตสเซียม (K) - ละลายน้ำง่าย แต่เคลื่อนที่ช้า กว่า N ใส่ได้ทั้งบนดินและใต้ดิน

วิธีการใส่ปุ๋ย

๑. แบบหว่าน

- สำหรับพืชที่รากฝอยกระจายทั่วไป รากไม่ลึก
- ดินควรเป็นดินทรายที่มีเนื้อหยาบ
- ควรเป็นปุ๋ยน้ำพวก N และ K

๒. แบบเฉพาะจุดหรือเป็นแถบ

- สำหรับต้นไม้ที่มีรากจำกัด
- ดินมีความสมบูรณ์ต่ำ
- ปุ๋ยมีราคาแพง

☐ แปลงไม้ดอกไม้ประดับ

- โรยบนผิวดินหรือใต้ผิวดิน ลึก ๓ - ๕ ซม. ใกล้เคียงกับรากแล้วกลบด้วยดิน

☐ ไม้ประดับยืนต้น

- จอบพินดินลึก ๑๕ - ๒๐ ซม. รอบทรงพุ่ม
- เจาะรูลึก ๓๐ - ๕๐ ซม. ห่างกัน ๕๐ ซม.

๓. แบบฉีดพ่นทางใบ - เพิ่มเติมทางใบ ฉีดในช่วงแดดไม่ร้อนจัด ใต้ใบ

๔. การกำจัดวัชพืช - แย่งอาหาร
- เป็นที่หลบซ่อนของแมลง
 - ขาดความสวยงาม

วิธีการ

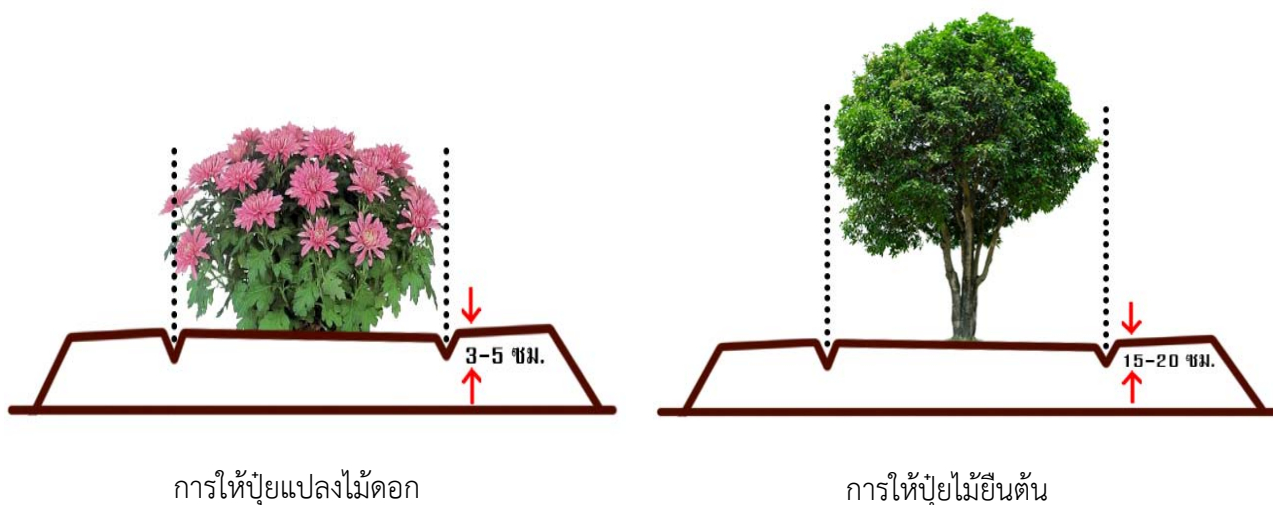
๑. ใช้แรงงาน - ประหยัด ปลอดภัย แต่ใช้เวลามาก
๒. ใช้สารเคมี - สะดวก รวดเร็ว แต่แพงและมีอันตราย

๕. การป้องกันและกำจัดโรค / แมลง

- ต้นไม้หยุดการเจริญเติบโต
- ผลผลิตลดลง
- ใบหงิก ร่วง กิ่งแห้ง ไม่สวยงาม

วิธีการ

๑. ใช้แรงงาน - เก็บส่วนที่เป็นโรค/แมลงทำลายไปทิ้ง ตัดแต่งทรงพุ่มให้โปร่ง ฉีดวัชพืชออก
๒. ใช้สารเคมี - กินตายหรือยาดูดซึม ทางใบ ฝังดิน
 - ถูกตัวตาย
 - รุมตาย

๖. กรอบแนวทางการดำเนินการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ดำเนินการจัดอบรมพนักงานทั่วไป (กวาด) ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ในพื้นที่เขตวังทองหลาง จำนวน ๒๑๐ คน เพื่อให้ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยมีวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้และฝึกทักษะในการปฏิบัติจริงในพื้นที่

๖.๑ ขั้นตอนการเตรียมการ

๑. จัดทำโครงการเสนอผู้อำนวยการเขตฯ เพื่ออนุมัติโครงการ
๒. ขออนุมัติเงินประจำงวด
๓. จัดทำรายละเอียดหลักสูตรการฝึกอบรม
๔. จัดหาวิทยากรและรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานที่จัดอบรม สถานที่ที่ลงปฏิบัติภาคสนาม

๖.๒ ขั้นตอนการดำเนินการตามโครงการ

๑. ดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้กับพนักงานทั่วไป (กวาด) ของฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ สำนักงานเขตวังทองหลาง จำนวน ๒๑๐ คน โดยแบ่งการอบรมออกเป็น ๓ รุ่นๆละ ๗๐ คน โดยสลับเวลาการอบรมและเวลาการปฏิบัติงานไม่ให้ตรงกัน ดังนี้

รุ่นที่ ๑ วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๘

- ช่วงเช้า (๐๘.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.) อบรมให้ความรู้ภาคทฤษฎี (การอบรม หมายถึง การให้ความรู้การอบรมมีความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวและนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปพัฒนาในการปฏิบัติงานหรือวิชาชีพให้มีคุณภาพควบคู่กับการฝึกปฏิบัติในพื้นที่)

- ช่วงบ่าย (๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.) อบรมภาคปฏิบัติลงพื้นที่ปฏิบัติจริง (การฝึกปฏิบัติ หมายถึง กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการเสริมหรือเพิ่มเติมความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนพัฒนาความรู้ ความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นนอกเหนือจากสื่อ เอกสาร

การสอนหรือสื่ออื่นๆ รวมทั้งเสริมในรายละเอียดและวิธีการเรียนรู้เฉพาะด้าน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพต่อไป)

รุ่นที่ ๒ วันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๘

- ช่วงเช้า (๐๘.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.) อบรมให้ความรู้ภาคทฤษฎี (การอบรม หมายถึง การให้ความรับการอบรมมีความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวและนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปพัฒนาในการปฏิบัติงานหรือวิชาชีพให้มีคุณภาพควบคู่กับการฝึกปฏิบัติในพื้นที่)

- ช่วงบ่าย (๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.) อบรมภาคปฏิบัติลงพื้นที่ปฏิบัติจริง (การฝึกปฏิบัติ หมายถึง กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการเสริมหรือเพิ่มเติมความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนพัฒนาความรู้ ความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นนอกเหนือจากสื่อ เอกสารการสอนหรือสื่ออื่นๆ รวมทั้งเสริมในรายละเอียดและวิธีการเรียนรู้เฉพาะด้าน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพต่อไป)

รุ่นที่ ๓ วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๘

- ช่วงเช้า (๐๘.๐๐ – ๑๒.๐๐ น.) อบรมให้ความรู้ภาคทฤษฎี (การอบรม หมายถึง การให้ความรับการอบรมมีความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวและนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปพัฒนาในการปฏิบัติงานหรือวิชาชีพให้มีคุณภาพควบคู่กับการฝึกปฏิบัติในพื้นที่)

- ช่วงบ่าย (๑๓.๐๐ – ๑๖.๐๐ น.) อบรมภาคปฏิบัติลงพื้นที่ปฏิบัติจริง (การฝึกปฏิบัติ หมายถึง กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางวิชาการที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการเสริมหรือเพิ่มเติมความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนพัฒนาความรู้ ความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้นนอกเหนือจากสื่อ เอกสารการสอนหรือสื่ออื่นๆ รวมทั้งเสริมในรายละเอียดและวิธีการเรียนรู้เฉพาะด้าน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพต่อไป)

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

๑. ผู้บริหารสำนักงานเขตวังทองหลาง หมายถึง ผู้อำนวยการเขต ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต หัวหน้าฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ

๒. ข้าราชการและลูกจ้างฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ

๓. วิทยากรผู้มีความเชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แผนปฏิบัติงานดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ถนนสายหลัก ถนนสายรอง ถนนซอย ในพื้นที่เขตวังทองหลาง

วันเดือนปี เวลา	สถานที่ ปฏิบัติงาน	จำนวน คนงาน	รายละเอียดการ ปฏิบัติงาน	อุปกรณ์ ปฏิบัติงาน	ผู้ควบคุมการ ปฏิบัติงาน
ทุกวัน เวลา ๐๙.๐๐ ถึง ๑๒.๐๐ น. (รอบเช้า)	ถนนสายหลัก - ถนนลาดพร้าว - ถนนประดิษฐ์ฯ ถนนสายรอง - ถนนประชาอุทิศ - ซอยรามคำแหง ๓๙ - ซอยลาดพร้าว ๑๐๑ - ซอยลาดพร้าว ๗๑	๕๐ คน ๖๖ คน ๑๐ คน ๑๐ คน ๘ คน ๖ คน	- ดูแลและตัดแต่งต้นไม้ ระดับในพื้นที่ รับผิดชอบปกติ - พรวนดิน ถอนวัชพืช - ใส่ปุ๋ย - เก็บกวาดขยะใบไม้ แห้งโคนต้นไม้และใน แปลงประดับ	- เสียม - กรรไกรตัดแต่ง - กรรไกรตัดกิ่ง	นายเสรี สุขานา นายสุนทร ทองดาษ นายอดิศักดิ์ อมฤตย์เสนา นายพงศธร คงเงิน
ทุกวัน เวลา ๑๖.๐๐ ถึง ๑๘.๐๐ น. (รอบบ่าย)	ถนนสายหลัก - ถนนลาดพร้าว - ถนนประดิษฐ์ฯ ถนนสายรอง - ถนนประชาอุทิศ - ซอยรามคำแหง ๓๙ - ซอยลาดพร้าว ๑๐๑ - ซอยลาดพร้าว ๗๑	๕๐ คน ๖๖ คน ๑๐ คน ๑๐ คน ๘ คน ๖ คน	- ดูแลและตัดแต่งต้นไม้ ระดับในพื้นที่ รับผิดชอบปกติ - พรวนดิน ถอนวัชพืช - ใส่ปุ๋ย - เก็บกวาดขยะใบไม้ แห้งโคนต้นไม้และใน แปลงประดับ	- เสียม - กรรไกรตัดแต่ง - กรรไกรตัดกิ่ง	นายเสรี สุขานา นายสุนทร ทองดาษ นายอดิศักดิ์ อมฤตย์เสนา นายพงศธร คงเงิน

๗. ระยะเวลาการดำเนินการ

ดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๕๘ ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๕๘

รายละเอียดของงาน	เดือน				
	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม
๑. จัดทำโครงการเสนอผู้อำนวยการเขตฯ เพื่ออนุมัติ โครงการและขออนุมัติเงินประจำงวด	←→				
๒. จัดทำรายละเอียดหลักสูตรการอบรม		←→			
๓. จัดหาวิทยากรและสถานที่อบรม		←→			
๔. ดำเนินการจัดอบรม			←→		
๕. จัดทำแผนปฏิบัติงานให้พนักงานทั่วไป(กวาด) ปฏิบัติงานดูแลบำรุงรักษาต้นไม้เพิ่มจากหน้าที่ปกติ			←→		
๖. ติดตามประเมินผลโครงการ				←→	
๗. ประเมินผลโครงการและสรุปรายงานผลการ ดำเนินการต่อผู้บริหาร					←→

๘. แนวทางการติดตามและประเมินผล

๘.๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลิตผล (Output) และระดับผลลัพธ์ (Outcome)

๑ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลิตผล (Output)

๑.๑ ผลิตผล พนักงานทั่วไป (กวาด) เข้ารับการอบรมการพัฒนาศักยภาพการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ จำนวน ๒๑๐ คน ได้รับความรู้และมีทักษะ สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้

๑.๒ ร้อยละ ๘๐ ของพื้นที่ได้รับการดูแลอย่างครอบคลุมและทั่วถึง เมื่อเทียบการก่อนการดำเนินโครงการ

๑.๓ ร้อยละ ๗๐ ของพนักงานทั่วไป (กวาด) ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ได้

๒ ตัวชี้วัดความสำเร็จ ระดับผลลัพธ์ (Outcome)

๒.๑ พนักงานทั่วไป (กวาด) ได้รับการแลกเปลี่ยนวิธีการดูแลรักษาต้นไม้ที่เพิ่มขึ้นได้เป็นอย่างดี

๒.๒ ทำให้การดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ในพื้นที่ ได้รับการดูแลอย่างครอบคลุมและทั่วถึง

๒.๓ พนักงานทั่วไป (กวาด) สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับนำไปใช้ในการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้อย่างมีประสิทธิภาพ

๘.๒ วิธีการ/เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล (สำเร็จ)

๑. ประเมินผู้เข้ารับการอบรมทั้งก่อนและหลังการอบรม

๒. ติดตามและประเมินผลพื้นที่เป้าหมายโดยถ่ายภาพก่อนและหลังการอบรมทุก ๒ เดือน เป็นเวลา ๑ ปี เพื่อวัดสมรรถนะหลัก ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของการดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ที่มีอยู่อย่างทั่วถึงและครอบคลุม โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะสำนักงานเขตวังทองหลาง

๙. ข้อเสนอแนะ

๙.๑ พนักงานทั่วไป (กวาด) มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย การอบรมให้ความรู้ในการดูแลรักษาต้นไม้ในพื้นที่ไม่ควรให้เป็นหน้าที่ของคนสวนอย่างเดียว ต้องร่วมมือกันพัฒนาพื้นที่ให้เกิดความสวยงามเพื่อสนองนโยบายต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมาย

๙.๒ เพิ่มเครื่องมืออุปกรณ์ เครื่องทุนแรงให้เพียงพอ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น เครื่องตัดแต่งไม้พุ่ม เครื่องตัดหญ้า เครื่องเลื่อยโซ่ยนต์ จอบ เสียม กรรไกรตัดแต่ง เป็นต้น